

Omsorgsnämnden

Antagen av
kommunfullmäktige
2018-06-18 § 85

Diarienummer:
2017/0417 - 735

Tillgänglighetsplan för Tanums kommun 2019–2022

Innehåll

INLEDNING	4
BAKGRUND	5
Tillgänglighetsarbete i Tanums kommun	5
Lagkrav på tillgänglighet	5
Konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.....	5
Diskrimineringslagen.....	5
Funktionshinderperspektivet	5
Hur blir en verksamhet tillgänglig?.....	6
Människors olika förutsättningar.....	6
Tillgänglighet för den som har nedsatt rörelseförmåga	6
Tillgänglighet för den som har nedsatt syn.....	6
Tillgänglighet för den som har nedsatt hörsel, dövhet, dövblindhet samt nedsatt röst- och talfunktion...7	7
Tillgänglighet för den som har nedsatt kognitiv förmåga.....	7
Tillgänglighet för den som har besvär i andningsorgan, allergier eller överkänslighet	7
Tillgänglighet för den som har andra nedsättningar eller variationer i funktionsförmåga.....	7
NULÄGESANALYS BARN- OCH UTBILDNINGSNÄMNDEN.....	8
Ansvarsområde och organisation	8
Tillgänglighetsperspektiv verksamhet	8
Skola och förskola	8
Fritidsgårdar.....	9
Föreningsbidrag	9
Tillgänglighetsperspektiv information	9
Tillgänglighetsperspektiv lokaler/anläggningar.....	9
NULÄGESANALYS KOMMUNSTYRELSEN	10
Kommunledningensheten	10
Ansvarsområde och organisation	10
Tillgänglighetsperspektiv verksamhet	10
Tillgänglighetsperspektiv information	10
Tillgänglighetsperspektiv lokaler/anläggningar.....	11
Räddningstjänsten.....	11
Ansvarsområde.....	11
Tillgänglighetsperspektiv verksamhet	11
Tillgänglighetsperspektiv information	11
Tillgänglighetsperspektiv lokaler/anläggningar.....	11
NULÄGESANALYS MILJÖ- OCH BYGGNADSNÄMNDEN	12
Ansvarsområde och organisation	12
Tillgänglighetsperspektiv verksamhet	12
Tillgänglighetsperspektiv information	12
Tillgänglighetsperspektiv lokaler/anläggningar.....	12
NULÄGESANALYS OMSORGSNÄMNDEN.....	13
Ansvarsområde och organisation	13
Tillgänglighetsperspektiv verksamhet	13

Tillgänglighetsperspektiv information	14
Tillgänglighetsperspektiv lokaler/anläggningar	14
NULÄGESANALYS TEKNISKA NÄMNDEN	15
Ansvarsområde och organisation	15
Tillgänglighetsperspektiv verksamhet	15
Tillgänglighetsperspektiv information	16
Tillgänglighetsperspektiv lokaler/anläggningar	16
NULÄGESANALYS TANUMS HAMNAR	17
Ansvarsområde och organisation	17
Tillgänglighetsperspektiv verksamhet	17
Tillgänglighetsperspektiv information	17
Tillgänglighetsperspektiv lokaler/anläggningar	17
NULÄGESANALYS TANUMS BOSTÄDER.....	19
Ansvarsområde och organisation	19
Tillgänglighetsperspektiv verksamhet	19
Tillgänglighetsperspektiv information	19
Tillgänglighetsperspektiv lokaler/anläggningar	19
FÖRÄNDRINGSBEHOV FÖR ÖKAD TILLGÄNGLIGHET I VERKSAMHETERNA.....	20
MÅL FÖR TILLGÄNGLIGHETSARBETET I TANUMS KOMMUN 2019–2022.....	21
DET LÖPANDE TILLGÄNGLIGHETSARBETET I VERKSAMHETERNA	21
Planering av beslutade mål och åtgärder	21
Uppföljning av beslutade mål och åtgärder	21
Samordningsfunktion	22
NY TILLGÄNGLIGHETSPLAN 2023.....	22
ÅTGÄRDSPLAN FÖR ATT NÅ UPP TILL MÅL FÖR TILLGÄNGLIGHETSARBETET I TANUMS KOMMUN 2019–2022	22
Åtgärder som planeras för 2019	22
Åtgärder som planeras för 2020	23
Åtgärder som planeras för 2021	23
Åtgärder som planeras för 2022	23

Inledning

I Tanums kommun finns en handikapplan antagen och den gäller till och med 2018. Omsorgsnämnden har fått i uppdrag av kommunstyrelsen att revidera handikapplanen. Arbetet har organiserats med en arbetsgrupp och en styrgrupp. Arbetsgruppen har bestått av representanter från de olika nämnderna och bolagen samt representanter från kommunala handikapprådet. Arbetsgruppen har arbetat fram förslag på tillgänglighetspolicy och tillgänglighetsplan. Styrgruppen har bestått av politiker som representerat de olika nämnderna vilka sedan har beslutat om tillgänglighetspolicy och tillgänglighetsplanen.

Bakgrund

Tillgänglighetsarbete i Tanums kommun

I Tanums kommun finns en handikapplan antagen. 2018 är sista året som den planen är giltig. I arbetet med att revidera planen har en tillgänglighetspolicy arbetats fram. Utifrån policyn tas därefter den här tillgänglighetsplanen fram. Tillgänglighetsplanen har en giltighet på fyra år och revideras därefter. Under giltighetstiden följs planen upp årligen i nämndernas och de kommunala bolagens verksamhetsberättelse.

Lagkrav på tillgänglighet

Konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Förenta nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning trädde i kraft i Sverige i januari 2009. Det innebär att Sverige som stat är juridiskt bunden till konventionen. Tillgänglighet är en allmän princip som går igenom hela konventionen. Dessutom ska stater som ratificerat konventionen ta fram normer och riktlinjer för det universellt utformade och för tillgänglighet.

Diskrimineringslagen

I diskrimineringslagen framkommer vilka diskrimineringsgrunder som finns i Sverige. En av diskrimineringsgrunderna är funktionsnedsättning och bristande tillgänglighet i en verksamhet är att se som diskriminering.

Funktionshinderperspektivet

Funktionshinderperspektivet är ett viktigt begrepp i tillgänglighetssammanhang. Perspektivet innebär att när samhället utformas så ska det första alternativet vara att skapa generella lösningar som fungerar för alla. Om inte det räcker för att skapa förutsättningar för delaktighet och jämlikhet för alla så ska särskilda insatser och individuellt stöd övervägas.

Genom att använda funktionshinderperspektivet som strategi utformas samhället så att alla kan delta. Utgångspunkten i all planering och allt genomförande ska vara att alla människor är olika och har olika förutsättningar, behov och önskemål. Genom att identifiera och åtgärda hinder för delaktighet och använda funktionshinderperspektivet i verksamhetsplaneringen blir varje verksamhet så småningom tillgänglig.

Hur är en tillgänglig verksamhet?

För att en verksamhet ska anses som tillgänglig finns det grundläggande principer som måste vara uppfyllda. Dessa principer är att *alla* människor, oavsett funktionsförmåga, ska kunna:

1. Ta del av grundläggande information
2. Kommunicera med myndigheten
3. Ta sig in i lokaler samt ta sig till de mest besökta delarna
4. Delta i möten och undervisning
5. Använda toaletten

Hur blir en verksamhet tillgänglig?

När en verksamhet arbetar för att bli tillgänglig finns det tre perspektiv att ta hänsyn till. Alla tre perspektiv måste tas i beaktande för att verksamheten ska kunna nå fram till de grundläggande principerna om tillgänglighet.

- Verksamhetsperspektivet
- Informationsperspektivet
- Lokal/anläggningsperspektivet

För att kunna veta vad verksamheten behöver arbeta med behövs en nulägesanalys göras i varje verksamhet och utifrån varje perspektiv. Detta för att få fram goda exempel på det tillgänglighetsarbete som redan sker i verksamheten, men också för att få fram de områden där ett förbättrings- och utvecklingsarbete måste göras.

Olika funktionsförmågor Människors olika förutsättningar

Funktionsnedsättning beskriver nedsättning av funktionsförmåga och ett funktionshinder uppstår först när en person med funktionsnedsättning möter hinder i vardagsmiljön. Det handlar till exempel om brister i tillgänglighet, allmänna kommunikationsmedel och information. Arbetet med tillgänglighet behöver därför ta avstamp i tankesättet att omgivningen i största möjliga mån ska utformas så att den inte hindrar individen. För att detta ska kunna göras behöver verksamheten ha kunskap om och förståelse för olika människors förutsättningar.

Tillgänglighet för den som har nedsatt rörelseförmåga

När omgivningen är tillgänglig för den som har nedsatt rörelseförmåga kan personen förflytta sig självständigt och säkert. *Det förutsätter att:*

- underlaget är jämnt
- att man kan ta sig fram utan att passera branta lutningar, trappor, höga trösklar, trånga passager och tunga dörrar.
- handtag och reglage är lätthanterliga och sitter inom räckhåll
- trappor och ramper har räcken
- det finns tillräckligt manöverutrymme för till exempel rullstol
- inredning och utrustning är placerad så att den går att använda
- till exempel receptionsdiskar har en höjd som passar alla

Tillgänglighet för den som har nedsatt syn

När omgivningen är tillgänglig för den som har nedsatt syn kan personen orientera och förflytta sig utan att utsättas för onödiga säkerhetsrisker. *Det underlättas om:*

- ledstråk och kontrastmarkeringar används
- reglage är lätta att läsa av och skilja på
- information presenteras på ett tillgängligt sätt, såväl analogt som digitalt
- tillgång till personlig service finns

- tillgång till personlig service finns om övrigt saknas

Tillgänglighet för den som har nedsatt hörsel, dövhet, dövblindhet samt nedsatt röst- och talfunktion

När omgivningen är tillgänglig för den som har nedsatt hörsel, dövhet med mera kan personen kommunicera med andra människor, ta del av information samt uppfatta larm. *Det underlättas om:*

- ljudmiljön är bra
- det finns hörselteknisk utrustning
- det finns visuell information
- det finns information på teckenspråk

Tillgänglighet för den som har nedsatt kognitiv förmåga

När omgivningen är tillgänglig för den som har nedsatt kognitiv förmåga kan personen delta på samma villkor som andra. Nedsatt kognitiv förmåga kan bland annat vara att ha svårigheter att planera sin tid eller att hantera stress och sociala relationer. Ibland är enkla vardagliga aktiviteter svåra att utträtta. *En tillgänglig miljö för den som har nedsatt kognitiv förmåga underlättas av:*

- möjlighet att orientera sig och använda miljön utan att utsättas för onödiga säkerhetsrisker.
- inredning och utrustning ska utformas så att den är lättbegriplig, konkret och tydlig.
- information av olika slag ska man kunna få i en förenklad form som är tydlig, konkret, kortfattad och entydig, till exempel skriven på lätt svenska och ibland också uppläst
- informationsskyltar ska vara lättbegripliga, vilket man kan åstadkomma genom att använda symboler.

Tillgänglighet för den som har besvär i andningsorgan, allergier eller överkänslighet

När omgivningen är tillgänglig för den som har besvär i andningsorgan, allergier eller överkänslighet kan personen vistas i en miljö utan att drabbas av allergiska reaktioner eller besvär i andningsvägarna. *Det underlättas om:*

- luftkvaliteten i byggnader är bra
- det finns möjlighet att undvika ämnen, växter och dofter som kan ge upphov till allergiska reaktioner eller besvär.

Tillgänglighet för den som har andra nedsättningar eller variationer i funktionsförmåga

Det finns andra nedsättningar i funktionsförmåga som kan leda till andra krav på lokaler, verksamhet och information. Exempelvis kan det handla om personer med elallergi, nedsatt funktion i tarmkanalen eller personer med extra känslighet för skador. Tillgänglighet för dessa grupper handlar om att få information på annat sätt än elektroniskt, lämpligt utformade toaletter och regelbundna pauser i arbetet samt extra förvaringsutrymmen.

Nulägesanalys barn- och utbildningsnämnden

Ansvarsområde och organisation

Barn- och utbildningsnämnden ansvarar för kommunens utbildnings- och kultur- och fritidsverksamhet. Utöver detta har nämnden också ansvar för arbetsmarknadsenheten som arbetar med personer som står långt från den ordinarie arbetsmarknaden och med de ungdomar som varken studerar eller arbetar. Nämnden ansvarar också för verksamhet riktad till allmänheten såsom bibliotek, teaterföreställningar och konstutställningar. Biblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt bland annat personer med funktionsnedsättning genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov. Fritidsverksamhet i form av fritidsgårdar och andra aktiviteter för unga liksom samordningsansvar för och bidrag till föreningsverksamhet är delar av verksamheten, så också sommarsimskola.

Den lagstiftning som styr nämndens utbildningsverksamhet är främst skollagen, grundskole- och gymnasieförordningen, bibliotekslagen samt förordning om vuxenutbildning. Verksamheten styrs också av läroplaner för förskola, grundskola, särskola och gymnasieskola.

Barn – och utbildningsnämnden bedriver sin verksamhet över hela kommunen och har ungefär 25 verksamhetslokaler i åtta orter.

Barn- och utbildningsnämnden hade 2017 ungefär:

- Förskola cirka 500 barn (inklusive dem som går i Kooperation)
- Fritidshem cirka 500 barn
- Förskoleklass och grundskola cirka 1280 barn
- Familjedaghem cirka 60 barn
- Gymnasieskola cirka 85 personer
- Vuxenutbildning cirka 220 personer
- Svenska för invandrare (SFI) cirka 80 personer
- Arbetsmarknadsenheten 50–60 deltagare
- Kommunens aktivitetsansvar 5–10 ungdomar
- Kommunala bibliotek, cirka 54 000 utlåningar på samtliga bibliotek och cirka 100 000 besökare på huvudbiblioteket

Tillgänglighetsperspektiv verksamhet

Skola och förskola

Tillgänglighetsarbetet i skola och förskola bedrivs bland annat genom att:

- Barn- och elevhälsans personal har en viktig roll i att underlätta inläringen för barn och elever med olika funktionshinder, något som ofta medför vinster för alla.
- I förskolan har en majoritet av personalen utbildats i tecken som stöd och ambitionen är att alla tillsvidareanställda ska vara utbildade. Nästa steg är att införa bildstöd i alla förskolor/skolor och

medel har sökts hos Folkhälsorådet för att köpa in ett digitalt system för bildstöd till alla enheter. Medel för inköp har beviljats för 2018.

- Specialpedagoger och logopedier handleder personal i både förskola och skola om bemötande av elever i behov av stöd.
- Grundskolans elever har alla tillgång till surfplattor och lärares kompetensutveckling har inriktats på så kallad Ikt- pedagogik, en särskild arbetsmetod för hur information, kommunikation och teknik ska användas i arbetet med barn och unga. Att alla elever har samma verktyg gör att man undviker att peka ut elever med särskilda behov inför deras klasskamrater – något som är
- Avtal med inläsningstjänst finns vilket underlättar för elever med till exempel dyslexi och andra lässvårigheter. Inläsningstjänst serverar även elever med annat modersmål.
- Nyanlända elever genomgår en noggrann kartläggning innan det beslutas om de behöver gå i förberedelseklass eller inte. Detta för att var och en ska kunna delta i undervisningen utifrån sina förutsättningar.

Fritidsgårdar

Fritidsgårdarna är till största delen tillgängliga för alla ungdomar.

Föreningsbidrag

Föreningsbidragen villkoras inte av krav på tillgänglighet hos den förening som ansöker om bidrag.

Tillgänglighetsperspektiv information

- Information om undervisningen till föräldrar och vårdnadshavare sker digitalt genom Unikum, ett IT-stöd. Användaren kan välja svenska eller engelska. Skola 24, ett annat IT-stöd där vårdnadshavare anmäler barnens frånvaro kan översättas per telefon till olika språk.
- Information om barn- och utbildningsnämndens verksamheter på kommunens hemsida har tagits fram för att vara så lättfattligt som möjligt, kommunens verktyg för språkgranskning har använts till viss del. Medarbetare inom på barn- och utbildningsförvaltningen ska använda sig av kommunens skrivregler.
- Vid bokning av möten tas hänsyn till deltagare med kända funktionsnedsättningar.

Tillgänglighetsperspektiv lokaler/anläggningar

Barn- och utbildningsnämnden har ungefär 26 verksamhetslokaler i nio orter i kommunen. Många av lokalerna fungerar väl för ändamålet och ur ett tillgänglighetsperspektiv, men inte alla. De förbättringar som kan göras ur ett tillgänglighetsperspektiv är i vissa fall enstaka förbättringsåtgärder på vissa platser och i andra fall mer omfattande anpassningar. En inventering har gjorts inom barn- och utbildningsförvaltningen och verksamheten har god kunskap om vilka förbättringar som skulle behöva genomföras.

Det mesta av tillgänglighetsarbetet när det gäller lokaler sker med hjälp av anpassningar av befintliga lokaler i samband med att ett behov uppstår.

Nulägesanalys kommunstyrelsen

Kommunledningsenheten

Ansvarsområde och organisation

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan. Den är ansvarig för att leda och samordna planeringen av kommunens ekonomi och verksamheter. Under kommunstyrelsen finns en kommunledningsenhet bestående av kommunkansli, personalkontor och ekonomi- och utvecklingskontor (som också omfattar kommunens IT-avdelning). Den lagstiftning som styr kommunstyrelsens arbete är bland annat kommunallagen, förvaltningslagen, offentlighets- och sekretesslagen samt dataskyddslagstiftningen.

Kommunledningsenheten arbetar med:

- kommunutveckling
- övergripande policyfrågor
- ekonomisk förvaltning
- personalpolitik
- organisationsfrågor
- lednings- och samordningsfrågor
- näringslivsutveckling
- drift och underhåll av kommunens nätverk, datorer och programvaror

Kommunledningsenheten har ungefär 50 medarbetare. Därutöver är kommunens räddningstjänst organiserad under kommunstyrelsen.

Tillgänglighetsperspektiv verksamhet

Inom verksamheten har det arbetats fram ett flertal styrdokument som på olika vis berör tillgänglighetsfrågor och som ska tillämpas i hela den kommunala verksamheten. Det rör sig bland annat om en servicepolicy och en IT-policy. Skrivregler för Tanums kommun har också arbetats fram, detta för att det som skrivs inom kommunen ska vara enkelt och lättbegripligt för var och en.

Tillgänglighetsperspektiv information

- Det framgår i kommunens servicepolicy att ett enkelt och vardat språk ska användas både skriftligt och muntligt. Betydelsefull information ska också finnas tillgänglig. Internutbildning i klarspråk pågår fortlöpande. Skrivregler, grafisk manual, informationspolicy och E-postpolicy ger en inriktning för hur verksamheten ska arbeta med dessa frågor.
- Kommunens arbete med e-tjänster gör det möjligt att ta del av information och handläggning hemifrån digitalt.
- Kommunfullmäktiges möten filmas live och läggs sen upp på kommunens hemsida.
- Kommunens kundcenter fungerar som ”en väg in” för att öka tillgängligheten för allmänheten.
- Kommunens servicepolicy säger att vi ska vara tillgängliga och ge bra service samt använda ett enkelt och korrekt språk vid både skriftligt och muntligt informationsutbyte.

Tillgänglighetsperspektiv lokaler/anläggningar

Kommunledningsenheten har kontorslokaler i kommunhuset i Tanumshede. Möten förläggs i vissa fall på andra platser. Verksamhetslokalerna fungerar på det stora hela ur tillgänglighetsperspektivet, men det finns brister kopplade bland annat till utrymningsvägar och annat.

Räddningstjänsten

Ansvarsområde

Räddningstjänsten har till uppgift att bereda människors liv och hälsa, miljö samt egendom ett likvärdigt skydd mot olyckor. Genom att arbeta aktivt i förebyggandefasen ska en olycka helst förhindras, men om den ändå sker ska konsekvenserna bli så små som möjligt.

Räddningstjänsten har 2017:

- yttrat sig i 45 bygglovsärenden
- utfört 43 tillsyner
- genomfört ca 70 utbildningar av personal och elever i Tanums kommun

I räddningstjänstens dagtidsorganisation arbetar 8 personer. Två av tjänsterna är avsatta för att jobba med förebyggande frågor. Övriga tjänster är räddningschef, operativ chef, samordnare, servicetekniker, bilvårdsansvarig samt brandman. Dagtid finns det personal på stationen i Tanumshede.

Tillgänglighetsperspektiv verksamhet

I det förebyggande arbete som verksamheten bedriver ingår att kontrollera tillgänglighet och frångänglighet i lokaler. Detta sker genom att räddningstjänsten är remissinstans beträffande brandskydd till miljö- och byggnadsnämnden i samband med att ärenden som rör ny-, om- och tillbyggnationer som omfattas av plan- och bygglagstiftningen. Räddningstjänsten arbetar också med tillsyn av brandskydd i byggnader och anläggningar. Tillsynen omfattar bland annat till- och frångänglighet.

Tillgänglighetsperspektiv information

- På hemsidan finns information under rubriken omsorg och hjälp vilket kan vara svårt att hitta.
- Ansökningar kan göras via e-tjänster
- Telefonsamtal sker antingen direkt till respektive handläggare/inspektör eller via kundcenter
- Möten/konferenser sker på plats i tillgängliga möteslokaler alternativt via telefon/skype

Tillgänglighetsperspektiv lokaler/anläggningar

Verksamheten har räddningsstationer på två platser i kommunen, i Tanumshede och Hamburgsund. Dessutom finns utbildningslokal vid övningsfältet i Tanumshede. Räddningsstationen i Tanumshede innehåller också kontorsarbetsplatser och är verksamhetens besöksadress. Dessa lokaler är relativt väl tillgänglighetsanpassade, men det finns behov av att åtgärda delar i dem för att de ska kunna fungera fullt ut för alla.

Nulägesanalys miljö- och byggnadsnämnden

Ansvarsområde och organisation

Miljö- och byggnadsnämnden ansvarar för det kommunala miljöarbetet samt för planarbete och bygglovshandläggning. Arbetet styrs främst av miljöbalken, plan- och bygglagen samt livsmedelslagstiftningen.

Miljö- och byggnadsnämnden arbetar bland annat med:

- bygg-, rivnings och marklov med mera, cirka 890 per år
- cirka 60 detaljplaner
- arbete med två översiktsplaner

Miljö- och byggnadsnämnden bedriver sin verksamhet över hela kommunen, men utgår från en verksamhetslokal i Tanumshede. Mycket av arbetet sker dock i form av inspektioner och besök på plats för pågående ärende.

Miljö- och byggnadsförvaltningen är organiserad i tre avdelningar:

- miljöavdelningen
- bygglovsavdelningen
- planavdelningen

I miljö- och byggnadsförvaltningen arbetar ungefär 35 personer. Yrkeskategorierna är handläggare, inspektörer och arkitekter samt administratörer och chefer.

Tillgänglighetsperspektiv verksamhet

Bestämmelser om tillgänglighet finns ibland annat plan och bygglagstiftningen. Det innebär att i ärenden som handläggs enligt den så är tillgänglighetsaspekterna inkluderade. Ingen tillsynsverksamhet när det gäller enkelt avhjälpna hinder pågår i dagsläget.

Tillgänglighetsperspektiv information

- Skriftlig information: Malldokument justeras fortlöpande för att fungera väl ur tillgänglighetssynpunkt
- Uppdatering av hemsidan påbörjades 2017, fortsatt arbete planeras framåt.
- Telefonsamtal sker antingen direkt till respektive handläggare/inspektör eller via kundcenter
- Möten/konferenser sker på plats i tillgängliga möteslokaler alternativt via telefon/skype

Tillgänglighetsperspektiv lokaler/anläggningar

Miljö- och byggnadsnämnden har en verksamhetslokal i Tanumshede. Lokalen fungerar till största delen väl för ändamålet och ur ett tillgänglighetsperspektiv. Det finns dock förbättringar som kan göras ur ett tillgänglighetsperspektiv, då handlar det ofta om enstaka förbättringsåtgärder på vissa platser.

Nulägesanalys omsorgsnämnden

Ansvarsområde och organisation

Omsorgsnämnden ansvarar för kommunens socialtjänst och funktionshinderverksamhet samt för den kommunala hälso- och sjukvården. Utöver detta har nämnden också ansvar för kommunens flyktingmottagande, färdtjänst, syn- och hörselinstruktör, bostadsanpassningsbidrag samt tillsyn av bland annat försäljning av tobak och nikotinläkemedel. Den lagstiftning som styr nämndens verksamhet är främst socialtjänstlagen, lag om stöd och service till vissa funktionshindrade hälso- och sjukvårdslagen, färdtjänstlag samt lag om bostadsanpassningsbidrag. Omsorgsnämnden ansvarar för myndighetsutövning och verkställighet av fattade myndighetsbeslut.

Omsorgsnämnden bedriver sin verksamhet över hela kommunen och har ungefär 30 verksamhetslokaler i nio orter. Det mesta av arbetet utförs dock i enskilda personers hem.

Omsorgsnämnden har 2017 pågående ärenden hos ungefär:

- Socialtjänstlag och LSS: 1530 personer
- Hälso- och sjukvård: 360 personer
- Färdtjänst: 540 personer
- BAB: 34 personer (under 2017)

Omsorgsförvaltningen är organiserad i fyra avdelningar/områden:

- Mottagnings- och utredningsavdelningen
- Avdelning för äldreomsorg och funktionshinder
- Område för hälsa, sjukvård och rehab
- Kostenheten

Omsorgsförvaltningen har också en stab som arbetar under ledning av förvaltningschef.

I omsorgsförvaltningen arbetar ungefär 800 personer, 650 med tillsvidareanställning och övriga som vikarier. Undersköterskor är den största yrkesgruppen, men det finns runt 50 olika yrkeskategorier i förvaltningen. Några exempel är handläggare, socialsekreterare, habiliteringspersonal, sjuksköterskor, chefer, ekonomer och administratörer.

Tillgänglighetsperspektiv verksamhet

Omsorgsnämnden har antagit en riktlinje för det systematiska kvalitetsarbetet som ska bedrivas inom nämndens verksamheter. I den tydliggörs att gällande lagkrav är ett av tre kvalitetsperspektiv som ska uppfyllas för att verksamheterna ska bedömas ha god kvalitet. Detta inkluderar funktionshinderperspektivet, även om riktlinjen inte uttryckligt anger detta. En del av verksamheternas arbete som regleras i riktlinjen är planeringen av förändringar.

Idag används inte funktionshinderperspektivet strategiskt i omsorgsnämndens verksamheter, utan där finns stora möjligheter att förbättra arbetet. Förbättringar kan ske bland annat genom att

tillgänglighetsaspekten klargörs tydligt i de rutiner och planer som tas fram när det gäller förändringar i verksamheten. Dessutom skulle utbildningsinsatser för att belysa tillgänglighetsfrågor i allmänhet och funktionshinderperspektivet i synnerhet behöva genomföras för att sprida kunskap i verksamheten.

Tillgänglighetsperspektiv information

I omsorgsnämndens riktlinje för kvalitetsarbete finns bestämmelser om nämndens interna styrdokument. Där framgår att nämndens interna styrdokument ska vara tydliga, lättlästa och korrekta samt att grafisk manual och skrivregler för Tanums kommun ska följas. Mallar för respektive styrdokument ska finnas. Gällande styrdokument ska finnas lättillgängliga för var och en som behöver ha dem. Kommunens intranät används för att publicera de interna styrdokumenterna.

Bestämmelserna om de interna styrdokumenterna ska också tillämpas på information som lämnas ut från omsorgsnämnden, såväl i tryckt material som i sådant som är publicerat på webben. Det finns möjligheter att utveckla arbetet med såväl den interna som den externa informationen ytterligare utifrån ett tillgänglighetsperspektiv.

När det gäller tillgänglighet vid telefonsamtal eller kontakt med handläggare sker arbetet på olika vis. Inom vissa områden i verksamheten finns kvalitetsgarantier om att den enskilde som kontaktar verksamheten ska ha rätt att tala med en handläggare om sitt ärende samma dag. Samtliga samtal, om inte annat är avtalat, tas emot av kundcenter som vidarebefordrar information till aktuell handläggare som därefter kontaktar den enskilde. I många fall gör också handläggaren hembesök, det innebär att den som inte själv har möjlighet att ta sig till verksamhetslokalen får besök av handläggaren i sin bostad. Detta underlättar ofta för den som ha en funktionsnedsättning.

Möten och konferenser i verksamhetslokalerna kan oftast ske i tillgängliga lokaler som är gemensamma för kommunen. I vissa situationer, särskilt om det finns behov av större lokaler som rymmer många, kan det vara svårt att på ett enkelt sätt få tillgång till tillgängliga lokaler internt.

Tillgänglighetsperspektiv lokaler/anläggningar

Omsorgsnämnden har ungefär 30 verksamhetslokaler i nio orter i kommunen. Många av lokalerna fungerar väl för ändamålet och ur ett tillgänglighetsperspektiv. Det finns dock förbättringar som kan göras ur ett tillgänglighetsperspektiv, då handlar det ofta om enstaka förbättringsåtgärder på vissa platser. För att veta exakt vad som behöver förbättras krävs att en mer noggrann inventering av respektive verksamhetslokal görs. Det arbetet planerar varje verksamhet i samverkan med fastighetsavdelningen efter de årliga fysiska skydds ronderna.

Nulägesanalys tekniska nämnden

Ansvarsområde och organisation

Tekniska nämnden ansvarar för drift, underhåll och investering i kommunaltekniska anläggningar såsom gator, byggnader, badplatser, grönområden med flera. Nämnden ansvarar också för parkeringsverksamhet inklusive beviljande av parkeringstillstånd för rörelsehindrade och nytto- och boendeparkeringstillstånd. Dessutom har nämnden ansvar för avfallshantering och renhållning som kommunen enligt lag är skyldig att tillhandahålla och som är avgiftsfinansierad. Detta uppdrag sköts i Tanums kommun utav det kommunala bolaget Rambo som ägs gemensamt av Tanum, Munkedal, Sotenäs och Lysekil. Tekniska nämnden ansvarar också för drift, underhåll och investeringar av vattentjänster där kommunen har en skyldighet att göra detta. Den lagstiftning som styr verksamheten är främst plan- och bygglagen, lagen om allmänna vattentjänster samt livsmedelslagen.

Tekniska nämnden arbetar bland annat med:

- Kommunens byggnader, totalt 81 297 kvadratmeter
- Skötsel och underhåll av kommunens grönytor, parker, lekplatser, badplatser, vandringsleder, motionsspår med mera
- Strandstädning
- Vinterväghållning
- Tio avloppsreningsverk
- Tre dricksvattenverk
- Sju dricksvattenreservoarer
- Cirka 50 mil nergrävda ledningar och närmare 95 st. pump-/tryckstegringsstationer i bruk.
- Ett avloppsreningsverk
- Leverans av vatten- och avloppstjänster till cirka 6000 hushåll och verksamheter

Tekniska förvaltningen består av tre avdelningar:

- Fastighetsavdelningen
- Vatten- och avloppsavdelningen
- Gata/GIS-avdelningen

Förvaltningen har också en gemensam administration. Totalt arbetar ungefär 55 personer i förvaltningen med 3–5 extra anställda under sommarsäsong.

Tillgänglighetsperspektiv verksamhet

Nämnden hanterar tillgänglighetsfrågorna vid behov. Vid alla renoveringar och nybyggnationer läggs tillgänglighets- och funktionshinderperspektivet in som en parameter att förhålla sig till.

Tillgänglighetsperspektiv information

- Information på kommunens hemsida och i verksamheten följer kommunens skrivregler till stor del.
- En del blanketter och mallar är tillgängliga via kommunens e-tjänster fast det går också att beställa dem.
- Vatten- och avloppsavdelningen informerar om planerade driftstörning eller leveransavbrott i dricksvatten i första hand via kommunens hemsida.
- Radio används när det gäller längre avbrott, liksom om en vattentank ska provisoriskt tillgodose vatten till det drabbade området. Informationen är dock alltid på svenska, behovet att nå kommuninvånarna på ytterligare språk bör undersökas.

Tillgänglighetsperspektiv lokaler/anläggningar

Tekniska nämnden har två verksamhetslokaler i Tanumshede och en i Grebbestad. Lokalerna fungerar till största delen väl för ändamålet och ur ett tillgänglighetsperspektiv. Det finns dock förbättringar som kan göras ur ett tillgänglighetsperspektiv, då handlar det ofta om enstaka förbättringsåtgärder på vissa platser. En inventering har gjorts inom tekniska förvaltningen och verksamheten har god kunskap om vilka förbättringar som skulle behöva genomföras. Verksamhetens fastighetsavdelning, som ansvarar för de verksamhetslokaler som andra kommunala verksamheter använder sig av, planerar också för att göra en inventering ur tillgänglighetssynpunkt av samtliga kommunala lokaler.

Fastighetsavdelningen handhar också lokalvård i de kommunala lokalerna, detta sköts av upphandlad utförare. När upphandling görs ställs krav på tillgänglighet när det kommer till vilka rengöringsmedel med mera som får användas. Fastighetsavdelningen ansvarar dessutom för snöröjning och halkbekämpning kring de flesta kommunala lokaler och i samhällen. Vid insatsen prioriteras entréerna och nödutgångar.

Nulägesanalys Tanums hamnar

Ansvarsområde och organisation

Tanums Hamnar AB är ett kommunalt bolag som har till uppgift att förvalta, bygga, driva och utveckla hamnarna med tillhörande anläggningar och fastigheter i Tanums kommun.

På en sträcka av 53 mil kust finns:

- 10 stycken hamnar med 1850 m flytbrygga
- 2300m pålade bryggor
- cirka 1825 fasta fritidsbåtsplatser,
- 8 gästhamnar med cirka 15 500 gästnätter,
- 40 yrkeshamnsplatser,
- 400 sjöbodsarrenden som 2000 kvm hyreslokaler som förvaltas av bolaget.

I dagsläget består bolaget av fem medarbetare, fördelat på 3 administrativa och 2 vaktmästare. 2400 fasta kunder hanteras. Bolaget har två verksamhetslokaler, en för administration och en för verkstad och lager.

Tillgänglighetsperspektiv verksamhet

Bolaget hanterar funktionshinderperspektivet vid behov. Vid alla renoveringar och nybyggnationer läggs funktionshinder in som en parameter i projektet.

Tillgänglighetsperspektiv information

- Skriftlig information och dokumentmallar finns och är utformade enligt grafiska riktlinjer för Tanums Hamnar AB.
- Kommunens skrivregler gäller och används i verksamheten. Skyltar och informationsblad bör anpassas och göras mall för.
- Web-plats behöver ses över.
- E-tjänster används via kommunen.
- Kommunens telefonsystem används, med de möjligheter som finns där.
- Skrivelser o blanketter finns men är ej tillfullo anpassade.
- Vid möten och konferenser används i regel kommunens lokaler med dess utrustning och tillgänglighet

Tillgänglighetsperspektiv lokaler/anläggningar

Tanums hamnar har två verksamhetslokaler i Tanumshede. Lokalerna fungerar till största delen väl för ändamålet och ur ett tillgänglighetsperspektiv. Det finns dock förbättringar som kan göras ur ett tillgänglighetsperspektiv, då handlar det ofta om enstaka förbättringsåtgärder på vissa platser. En inventering har gjorts inom bolaget och verksamheten har god kunskap om vilka förbättringar som skulle behöva genomföras.

Bryggor ute i bolagets anläggningar har relativt bra tillgänglighet fysiskt, men vissa saker saknas för att göra dem bra. Exempel på brister är avsaknad av kontrastmarkeringar, avkörningsskydd, ojämna

gångstråk, stora nivåskillnader på vissa ramper mm. Det finns inga speciellt tillgänglighetsanpassade platser i våra hamnar, men vid behov från kunder hjälper bolaget till med hjälpmedel i möjlig utsträckning. Sjöbodrar och förråd som bolaget har i hamnarna är inte anpassade. I fem av hamnarna finns tillgänglighetsanpassad toalett med lite skiftande utformning, vissa saker saknas för att vara helt anpassade. Övriga fastigheter i beståndet är ej fullt ut tillgänglighetsanpassade, men en del av dessa är utarrenderade och styrs av krav i arrendatorns verksamhet.

Nulägesanalys Tanums Bostäder

Ansvarsområde och organisation

Tanums Bostäder AB är ett kommunalt bostadsbolag som har till uppgift att förvärva, avyttra, äga, bebygga och förvalta fastigheter eller tomträtter med bostäder och lokaler i Tanums kommun.

I Tanums Bostäders fastighetsbestånd finns bl.a. 670 hyreslägenheter och ett antal lokaler, total uthyrningsbar area om ca 45 000 kvm samt ett vindkraftverk.

Tanums Bostäder har idag 6 medarbetare, VD, Förvaltare (2), Uthyrare, Bovärd och Fastighetsskötare med placering i Tanumshede. Bolaget har även ett antal lager- och förvaringsutrymmen på våra bostadsområden.

Tillgänglighetsperspektiv verksamhet

Tanums Bostäder arbetar ständigt med tillgänglighetsfrågan vid sina renoverings- och nyproduktionsprojekt samt vid ändring och utveckling av sin respektive bostadsområdets utemiljöer. I övrigt hanteras frågan vid behov.

Tillgänglighetsperspektiv information

- Information finns på kommunens hemsida samt bolagets egen hemsida.
- Skriftlig information och dokumentmallar finns för Tanums Bostäder.
- Blanketter kan beställas på hemsidan.
- Kommunens skrivregler gäller och används i verksamheten.
- Uppdatering har skett på bostadsområden när det gäller skyltning och övrig information.
- Informationen har även delgivits på andra språk än svenska.
- Möten med bolagets hyresgäster och entreprenörer sker i bolagets egen verksamhetslokal.
- Vid stora hyresgästmöten, bokas kommunens lokal med bra tillgänglighet.
- Nyttjar även möjligheten till telefonmöten samt möten via skype.
- Telefonsamtal sker direkt till respektive handläggare.
- Stor del av kommunikationen med Tanums Bostäder kan idag ske via internet.

Tillgänglighetsperspektiv lokaler/anläggningar

Tanums Bostäder har en verksamhetslokal och den är belägen i Tanumshede. Lokalen fungerar bra med hänsyn till ändamålet och ur ett tillgänglighetsperspektiv. Inom kort kommer bostadsbolaget dock att byta lokal. Med liknande, centrala placering i Tanumshede, men med ännu bättre parkeringsmöjligheter precis invid verksamhetslokalen, så kommer tillgängligheten här att bli ännu bättre.

I likhet med många andra verksamhetsområden, så finns det även i Tanums Bostäder förbättringsmöjligheter när det gäller tillgänglighetsfrågor. Bostadsbolaget arbetar dock löpande med att förbättra tillgängligheten på våra områden. När det gäller byggnation av nya bostäder, så finns det myndighetskrav som reglerar frågor om tillgänglighet. Vi arbetar därför mer med det äldre bostadsbeståndet och försöker där genomföra förbättringsåtgärder. En inventering har gjorts inom bolaget och verksamheten har god kunskap om vilka förbättringar som skulle behöva genomföras.

Tanums Bostäder arbetar även med att få till bättre belysning på och invid bolagets bostadsområden samt parkeringsytor. När det gäller skötseln av dessa ytor, så har denna upphandlats och ombesörjs idag av en extern entreprenör genom skötselavtal. De ska även se till att vägar, gångar och angränsande trottoarer är snöröjda och sandade. Arbetet med skyltning samt att minimera nivåskillnader när det gäller markbeläggning på bostadsområdena, fortsätter. Utöver detta sker även bostadsanpassning i och kring bolagets lägenheter; rullstolsgarage vid trapphus, borttag av trösklar, bredare innerdörrar m.m.

Förändringsbehov för ökad tillgänglighet i verksamheterna

De nulägesanalyser som gjorts inom nämndernas verksamhetsområden visar att det pågår ett aktivt arbete med tillgänglighet i samtliga verksamheter. I samband med att nulägesanalyserna gjorts har det dock framkommit att det finns ett behov av att arbeta än mer och flera delar som behöver förbättras är gemensamma i alla kommunens verksamheter. Det handlar bland annat om att få in tillgänglighetsarbetet som en naturlig del i den ordinarie verksamheten, det vill säga att använda sig av ett funktionshinderperspektiv när verksamheter planeras och drivs. För att kunna göra detta behövs mer kunskap om vad tillgänglighet är, vad som är hinder för tillgänglighet och hur verksamheterna kan arbeta aktivt, men enkelt med dessa frågor. Men det behövs också ledning och styrning i dessa frågor och att de följs upp.

Tydliga mål för tillgänglighetsarbetet behövs och frågor som är gemensamma i samtliga nämnders verksamheter bör drivas kommungemensamt för att uppnå bästa möjliga effekt.

Mål för tillgänglighetsarbetet i Tanums kommun 2019–2022

Tanums kommuns tillgänglighetspolicy anger att Tanums kommun ska vara tillgänglig och jämlik. Oavsett funktionsförmåga ska varje människa kunna vara delaktig i samhället. Delaktighet uppnås genom att ge var och en förutsättningar för att delta och påverka. Därför ska Tanums kommun arbeta för att alla får tillgång till och får vara en tillgång i samhället. I Tanums kommun ska alla verksamheter utgå från att människor är olika och har olika förutsättningar, behov och önskemål. Kommunen ska ha en långsiktig plan för att identifiera och åtgärda hinder för tillgänglighet. Generella lösningar som fungerar för alla ska vara det första alternativet i det kommunala arbetet. Om det inte räcker till för att skapa förutsättningar för delaktighet och jämlikhet för alla ska verksamheterna överväga särskilda insatser och individuella stöd.

Utifrån tillgänglighetspolicyen och målet att göra kommunen än mer tillgänglig, läggs under de kommande åren stor vikt vid områdena information och lokaler.

-Information och kunskap om tillgänglighetsfrågor och hur arbetet med dem ska bedrivas måste finnas i de kommunala verksamheterna – detta för att funktionshinderperspektivet ska börja tillämpas allt mer i den kommunala planeringen.

-Lokaler och anläggningar ska tillgänglighets anpassas i så stor utsträckning som möjligt. Sådana lokaler som nyttjas av många eller som är extra problematiska ur tillgänglighetssynpunkt ska prioriteras i arbetet.

Indikator: Två tredjedelar av planerade åtgärder ska ha genomförts eller påbörjats under respektive år

Det löpande tillgänglighetsarbetet i verksamheterna

Planering av beslutade mål och åtgärder

Tillgänglighetsplanen visar vilka delar i kommunens tillgänglighet som ska prioriteras 2019–2022. En del av arbetet behöver bedrivas kommungemensamt för att uppnå bästa effekt, andra delar kan hanteras inom respektive nämnds ansvarsområde. I sin budget behöver respektive nämnd eller bolag planera årligen för hur arbetet enligt tillgänglighetsplanen ska bedrivas och hur resurser för arbetet ska avsättas.

Uppföljning av beslutade mål och åtgärder

Nämnden eller bolagets arbete med de åtgärder som planerats i budget utifrån tillgänglighetsplanen ska följas upp årligen i verksamhetsberättelsen. Uppföljningen ska omfatta en beskrivning av vad som planerats och av hur arbetet fortskridit med det planerade. Om det som planerats inte gjorts som det var tänkt bör uppföljningen också innefatta en beskrivning om vad detta beror på och hur nämnden planerar att arbeta vidare med frågan.

Samordningsfunktion

Omsorgsnämnden har utsetts som ansvarig nämnd för kommunens tillgänglighetsplan. Ansvaret att göra respektive verksamhet tillgänglig åligger varje nämnd/bolag. Utifrån att omsorgsnämnden är ansvarig nämnd för tillgänglighetsplanen bör ansvarig tjänsteperson inom omsorgsförvaltningen ha en samordningsfunktion i det uppföljande arbetet utifrån tillgänglighetsplanen. Detta kan till exempel ske genom att tjänstepersonen två gånger per år sammankallar respektive kontaktperson inom förvaltningar och bolag till arbetsmöte. En gång inför budgetarbetet på våren, en gång inför arbetet med verksamhetsberättelse på hösten. Vid detta arbetsmöte går tillgänglighetsplanen igenom och planering och uppföljning av de kommungemensamma åtgärderna i tillgänglighetsarbetet görs samtidigt som stöd med övrigt arbete ges.

Ny tillgänglighetsplan 2023

Arbetet med tillgänglighetsplanen för 2023 och framåt bör starta 2021 och förslagsvis utföras på ett liknande sätt som arbetet bedrivits 2017–2018; det vill säga att en politisk styrgrupp samt en arbetsgrupp med representanter från samtliga förvaltningar och bolag utses och att brukarrepresentanter bjuds in att medverka.

Åtgärdsplan för att nå upp till mål för tillgänglighetsarbetet i Tanums kommun 2019–2022

För att nå upp till målen för tillgänglighetsarbetet i Tanums kommun 2019–2022 planeras följande åtgärder.

Åtgärder som planeras för 2019

- Informationsmaterial om tillgänglighetsarbetet i Tanums kommun ska tas fram.
- Utbildning i tillgänglighetsfrågor i allmänhet och funktionsvariationer i synnerhet ska planeras för medarbetare i kommunen.
- En inventering av kommunens samtliga lokaler ska genomföras så att planering av tillgänglighetsanpassning kan göras.
- Kommunhusets entré, hissar, skyltar och frångänglighet ses över.
- Utredda möjligheten att tillgänglighetsanpassa A-hallen vid Tanumskolan.
- Respektive nämnd ser över vilket tillgänglighetsarbete som kan bedrivas inom den egna verksamheten och planerar för det inom ramen för sin ordinarie verksamhet.

Åtgärder som planeras för 2020

- Översyn av hemsida och informationsmaterial som lämnas ut till medborgare och andra intressenter görs ur ett tillgänglighetsperspektiv. Vid behov ändras detta hjälpmaterial så att det blir mer tillgänglighetsanpassat. Översyn av kommunala skyltar.
- Översyn av intranät, skrivmallar och interna blanketter görs ur ett tillgänglighetsperspektiv. Vid behov ändras detta hjälpmaterial så att det blir mer tillgänglighetsanpassat.
- En referensgrupp som kommunens verksamheter kan använda sig av i arbetet med tillgänglighetsfrågor utvecklas. Gruppen bör inkludera brukarrepresentanter.
- Tillsynen av enkelt avhjälpna hinder ökas.
- Planering av tillgänglighetsanpassningar sker efter inventering som gjordes året innan.
- Respektive nämnd ser över vilket tillgänglighetsarbete som kan bedrivas inom den egna verksamheten och planerar för det inom ramen för sin ordinarie verksamhet.

Åtgärder som planeras för 2021

- En fortsättning på arbetet med referensgruppen blir att brukarrevision börjar tillämpas i verksamheterna när det gäller tillgänglighetsfrågor.
- Arbetsmetod där delaktighet kring tillgänglighetsfrågor tillämpas redan från början när väsentliga förändringar ska ske inom den kommunala verksamheten, till exempel vid nybyggnationer eller ombyggnationer.
- Genomförande påbörjas av planerade åtgärder utifrån gjord inventering och planering.
- Arbete med ny tillgänglighetsplan påbörjas
- Respektive nämnd ser över vilket tillgänglighetsarbete som kan bedrivas inom den egna verksamheten och planerar för det inom ramen för sin ordinarie verksamhet.

Åtgärder som planeras för 2022

- Översyn och revidering av rutiner, checklistor och handböcker så att dessa fungerar ur ett tillgänglighetsperspektiv och nya mallar från föregående år används vid revideringen.
- Fortsatt genomförande av planerade åtgärder utifrån gjord inventering och planering.
- Uppföljning och komplettering av tidigare planerade åtgärder

- Arbete med ny tillgänglighetsplan genomförs
- Respektive nämnd ser över vilket tillgänglighetsarbete som kan bedrivas inom den egna verksamheten och planerar för det inom ramen för sin ordinarie verksamhet.

TANUMS
KOMMUN

Omsorgsnämnden

Antagen av
kommunfullmäktige
2018-06-18 § 85

Diarienummer:
2017/0417 - 735

Åtgärdsplan för tillgänglighetsarbetet i Tanums kommun 2019-2022

	2019	2020	2021	2022	Ansvar
Information och kunskap:	Ta fram utbildningsmaterial. Utbildning planeras för samtlig personal.	Utbilda medarbetare	Utbilda medarbetare		Arbetsgruppen samordnar arbetet.
		Se över intranät, skrivmallar och interna blanketter	Fortsatt arbete		Kommunstyrelsen samordnar arbetet.
		Se över hemsida och informationsmaterial till medborgare och skyltar i kommunala verksamheter	Fortsatt arbete		Kommunstyrelsen samordnar arbetet.
	Översyn av hur tillgänglighetsskottet används	En referensgrupp för tillgänglighetsfrågor utvecklas	Införa arbetsmetod med delaktighet genom brukarrevision.		Omsorgsnämnden
Verksamhet:	Planera för hur tillgänglighetsarbetet kan föras in i kvalitetsledningen	Fortsatt arbete	Fortsatt arbete	Översyn och revidering av rutiner, checklistor och handböcker utifrån tillgänglighetsperspektiv	Samtliga nämnder/bolag
Lokaler:	Inventering av samtliga lokalers tillgänglighet. Planering för fortsatt arbete.	Fortsatt genomförande av planerade åtgärder	Fortsatt genomförande av planerade åtgärder	Fortsatt genomförande av planerade åtgärder	Tekniska nämnden
	Kommunhusets entré, skyltar, hiss, frångänglighet ses över.				Tekniska nämnden
	Utreda möjligheten att tillgänglighetsanpassa A-hallen vid Tanumsskolan	Fortsatt arbete	Fortsatt arbete	Fortsatt arbete	Tekniska nämnden
		Tillsyn av enkelt avhjälpta hinder ökar			Miljö- och byggnadsnämnden
Varje nämnd/bolags eget arbete:	Planera för och genomför tillgänglighetsarbete som kan bedrivas inom den egna verksamheten inom ramen för sin ordinarie verksamhet.	Som tidigare år	Som tidigare år. Starta arbetet med ny tillgänglighetsplan	Som tidigare år. Anta ny tillgänglighetsplan	Samtliga nämnder/bolag